

Karcagi Lovas Napok - Smuta Zsolt kunkapitány beszéde

Lovas nemzet vagyunk, lóra teremt a magyar, tartja a köztudat. E gondolatokkal köszöntöm a mai rendezvény versenyzőit és minden kedves vendéget!

Mit is jelent számunkra és számomra a ló? Erre kívánok gondolatokat megfogalmazni.

Nincs még egy állat, amelyet a magyar nép története során olyan sok szépséggel, tulajdonsággal és névvel ruházott volna fel mint a ló. Nélkülözhetetlen társa volt a honfoglalás hosszú útján őseinknek, a fél Európán átszáguldó hun és magyar kalandozó harcosoknak. Nélkülözhetetlen tagja a nemesi udvaroknak, a paraszti gazdaságoknak, mert a magyar ember olyan társnak tekintette és tartja ma is a lovat, amely munkájában harcaiban a versenyeken segítette, együtt volt vele, szármíthatott rá.

A ló megérzi gazdája, gondozója érzelmi állapotát. Tud engedelmes, szinte hízelgő, de makacs is lenni. Értelmes, hűséges, figyelmes, alkalmazkodó és ragaszkodó állat. Tud az induló, vagy keringő dallamára lépni, magasat ugrani, de rúgni is, ha farkasokkal küzdött. Más népek lovai is szépek, de mi magyarok elérzékenyülünk, ha a honfoglalást megörökítő festményeken meglátjuk a büszke tartású fehér lovon ülő *Árpád vezért*. Mint ahogy sokan megkönnyezték szeptember 29.-én Kunszentmártonban amikor megpillantották *Kiss Zoltán* méltóságteljesen lépő két szürke lovát, amely a Magyar Szent Koronát, a jogar és az országalma koronázási jelképeket hozta, és a Kisújszállási Nádor Huszár Bandériumot.

Tudjuk például, hogy 1948 júniusában a haza megmentésére a Jász - Kun Kerületeknek 2500 főnyi őrséget kellett kiállítani, melynek ötöd része lovas őrsereg legyen - szólta Belügyminiszteri körlevél. Mert a lovat is besorozták a háborúba. Szállították a muníciót, a sebesülteket, húzták az ágyút és a riadót fújó kürt hangjára indultak a támadásra. Nem véletlen, hogy a magyar nép szellemi és tárgyi alkotásaiban oly sok formában örökölte meg a lovat, s napjainkig őrzi, élteit is kultuszát. Kobzosok, regösök hősi énekekben mondták el a hun és magyar harcosok dicsőségét, vagy elmúlását. A csillagos égre nézve ma is látni véljük a Hadak útján, a végtelen csillagösvényen robogó *Csaba királyfit* és hű vitézeit arany-szőrű táltos lovaikon.

Kifogyhatatlan a lóról, csikókról szóló népdalok, mondókák, népmesék, népballadák, mondák, regék, találós kérdések, szólások sora, a háborúban besorozott lovokról szóló történetek, amelyek nem mozdultak sebesült gazdáik mellől. A ló nem csak életében szolgálta és segítette az embert, hanem a feltárt honfoglaláskori sírok leletei alapján a túlvilágra is elkísérte gazdáját.

Fenséges állat a ló, amelyet méltónak találtak magyar őseink a feláldozásra, méltónak arra, hogy nagy királyainkat lovon ülve örökítsék meg a róluk készített szobrokon, festményeken, de ott láthatjuk a Lehel kürtön, a Nagyszentmiklósi

aranykincs egyik korsóján is. Versek, elbeszélések, regények, filmek, fotók idézik, mutatják nagyszerűségüket. S hogy mennyi tapasztalat kellett a lótarthoz, arra példaként a lóversenyről idézem *Anonymus* leírását *László Gyula*: *Árpád népe* című könyvéből. „*Ond, Ketel*, meg *Tarcal* miután az erdőn áthaladtak, a Bodrog folyó mellett lovagoltak; majd mintha pályadíjért futottak volna, sebes vágásban nyargaltak fel egy jó magas hegynek a csúcsára. *Tarcal*, a serény vitéz ért fel elsőnek a hegyromra. Ezért azt a hegyet attól a naptól kedve mostanáig *Tarcal* hegyének nevezték. *Anonymus* itt nem csak az első lovasversenyünk leírását hagyta ránk, hanem abban a kifejezésben, hogy mint ha pályadíjért futottak volna, egyúttal megrendezett lovasversenyeinket bizonyítja.” Leírta azt is, hogyan készítették fel a lovakat és hogyan bonyolították le a versenyeket. A civilizáció mai korában ismét nagy kultusza van a lótarthoz. Újra feléledtek azok a kéz-

műves mesterségek, mint a kovács, a bognár, a kötélverő, a művészi szinten dolgozó börművesség, a lószőrökszer, a réz- vagy bronzveretek készítése. Szaporodnak és egyre népszerűbbek a turizmust szolgáló, a sportcélokat és az egészséget segítő lovas közösségek és vállalkozások. Baráti közösségek, egyesületek, klubok alakulnak, amelyek rendezvényeikkel azokat a szokásokat, hagyományokat ápolják, amelyek – mint a tegnapi és mai nap is – ünnepeket jelentenek egy-egy településen. Örömmel látom, hogy itt is sok fiatal, közöttük nők szállnak ma nyeregbe, bizonyítva, hogy nem csak *Sarolt*, *István* király anyja szeretett és tudott lovagolni, hanem a mi lányaink és asszonyaink is. Megköszönve türelmüket kívánom, hogy még hosszú évekig szerezzen a lovaglás mindannyiójuknak örömet, a versenyzés hozzon dicsőséget lónak és lovasának.

Kunkapitánnyá fogadták a kazah elnököt

Nurszultan Nazarbajev kazah elnök kétnapos hivatalos látogatáson tartózkodott november végén Magyarországon. Találkozott Szili Katalin házelnökkel, Sólyom László köztársasági elnökkel, és Gyurcsány Ferenc miniszterelnökkel, a kunok pedig tiszteletbeli kunkapitánnyá fogadták.

A Parlamentben Szili Katalin házelnök fogadta Nurszultan Nazarbajevet, a Kazah Köztársaság elnökét. A találkozó előtt a Kunszövetség képviselői kunkapitánnyá fogadták a kazah elnököt - tudtuk meg Kovács Sándor ügyvivőtől, a megyei közgyűlés alelnökétől. A beiktatáson jelen volt Varga Mihály országgyűlési képviselő, az Interparlamentáris Unió kazak-magyar tagozatának elnöke, Horváth György nagykun főkapitány, Györfi Sándor karcagi kunkapitány, Kun Péter keletkutató, Szépe Ferenc kiskunsági ügyvivő, Horváth László volt tiszteletbeli kazak konzul, a Kunszövetség nagykövete és dr. Magyar Gábor ügyvivő.

- Még a szeptember 15-i kisújszállási kun viadalon határozott arról az ügyvivői testület, hogy a kazak-magyar kapcsolatok erősítése érdekében is, kunkapitánnyá fogadjuk az elnököt. Örülünk annak, hogy lehetőségünk nyílt a Parlamentben átadni neki a kapitányi jelképeket, a ruhát, a süveget, a szablyát, az igazoló díszoklevelet, valamint Györfi Sándor kunkapitány, szobrászművész által készített karcagi Kun emlékhelyének kicsinyített bronz mását. Köszöntőjében az elnök úr kiemelte, legközelebbi rokonai a kunok, éppen ezért fontosak az ilyen hagyományápolások is, mint a kunkapitányság a két nép történelmében.

Az együttműködésre jó példa, hogy októberben Kazahsztánban, a Kazakok Világszövetsége 15. éves találkozásán a kazakok teljes jogú taggá fogadták a Kunszövetséget. - Ez is igazolja, hogy a kunok hidat képeznek az ásványkincsekben gazdag Kazahsztán és hazánk között - mondta Nazarbajev elnök, aki megígérte, egy későbbi időpontban szívesen ellátogat Karcagra, hiszen a kazahsztáni Mérkével évek óta testvérvárosi együttműködése van a városnak.

A képen Nurszultan Nazarbajev és Kovács Sándor

Nurszultan Nazarbajev beszéde a Sólyom László által adott vacsorán:

**Tisztelt Elnök Úr!
Hölgyeim és Uraim!**

Engedjék meg, hogy kifejezzem hálámat a vendégszeretetért, amelyben itt Budapesten, Európa egyik legszebb fővárosában részesültünk. Annak ellenére, hogy Kazahsztánt és Magyarországot több ezer kilométer választja el, mi teli vagyunk törekvéssel, hogy megszilárdítsuk együttműködésünket. Kapcsolatainkban jelentős szerepet játszanak történelmi gyökereink – népeink hasonló sorsokon és nehézségeken mentek át. Ezenkívül országaink nagyon fontos földrajzi és stratégiai pontokon, több ország kereskedelmi útvonalán helyezkednek el. Nyilvánvaló, hogy népeink javára ki kell használnunk e lehetőségeket. A kazahok úgy mondják, boldog az a nép, amely magát kormányozza. Figyelemmel kísérijük Magyarország politikai és gazdasági eredményeit. Megelégedettséggel vesszük észre, hogy közép-európai kulcspartnereink egyike régiójának vezető pozíciójába lép, gyors ütemben közeledve a fejlett európai országok gazdasági szintjéhez. Mi szintén sikeresen testesítjük meg az önálló fejlődés sokévszázados álmát. Mindössze 16 év alatt független államot hoztunk létre és szilárdítottunk meg, nagy léptékű reformokat hajtottunk végre, valamint jelentős gazdasági, szociális és politikai haladást értünk el. Mi nagyra értékeljük, hogy Magyarország a függetlenségünket elsőként elismerő államok sorába tartozik. Európában nincs a kazahokhoz közelebb álló nép a kultúrát és hagyományokat tekintve, mint a magyar. Mint ismeretes, még a XIII. században a kipcsák törzsek egy része az önök országában telepedett le, és jelentősen hozzájárult annak fejlődéséhez. Ma Magyarország körülbelül 100 ezer lakosa kunnak vallja magát, azaz a kipcsákok leszármazottjának. A magyar kutatók pedig felállítottak egy hipotézist, mely szerint a magyar nemzetségből származó kazahok a magyarok közeli rokonainak bizonyulhatnak. Ez fontos alapja kulturális-humanitárius kapcsolataink további fejlődésének. Ma egy nyelven beszélünk önökkel – a barátság és a bizalom nyelvén. Mint ismeretes, vannak közös szavaink és közmondásaink, amelyek azonos jelentéssel bírnak. Például a kazahoknál és a magyaroknál is létezik egy közmondás: „*Könnyebb az acélt eltörni, mint meghajtani*”. Népeink hajthatatlan szelleme és államaink függetlenségének fundamentumai legyenek mindig szilárdak.

Hölgyeim és Uraim!

Biztos vagyok benne, hogy a magyar nép személyében jó és megbízható barátot leltünk. Ez a legfontosabb mind az emberi, mind az államközi kapcsolatokban. Ezért emelem poharam a barátságra! Országaink kölcsönösen előnyös együttműködésének fejlődésére! A magyar nép felvirágzására, a jelenlevők egészségére és Önre, tisztelt Sólyom László Elnök Úr!

A rokonság adja a kazah és kun kapcsolat alapját

December 16-án a Kazah Köztársaság nemzeti ünnepét, a Függetlenség napját ünnepli. 1991-ben a Legfelsőbb Tanács ezen a napon fogadta el a Kazah Köztársaság állami függetlenségéről az alkotmányos törvényt, amely írásba foglalta a szuverén állam létrejöttét.

A jeles évforduló alkalmából Rashid Ibrayev, a Kazah Köztársaság magyarországi nagykövete Budapesten tartott fogadásán részt vett dr. Fazekas Sándor, a Kunszövetség elnöke, karcagi polgármester, Varga Mihály országgyűlési képviselő és a Kunszövetség több ügyvivője. Mint elhangzott, azért is fontos a két ország közötti gazdasági és politikai kapcsolatok erősítése, mert jelenleg a Kazah Köztársaságban 58 kazah—magyar közös vállalkozás van.

— Nem szabad megfeledkeznünk arról sem — mondta a nagykövet —, hogy Európa közepén, Karcagon olyan emberekkel találkozhatunk, akik hozzánk mint közeli rokonokhoz viszonyulnak, magukat a kipcsákok leszármazottjainak tartják, gondosan megőrizve a hagyományokat. A nagykövetség és a város között is nagyon jó az együttműködés, az elmúlt években több csoportunk is fellépett Karcagon. A birkafejő versenyen magam is részt vettem. Az étel ízét, elkészítési módját tekintve semmiben sem különbözik a kazah kurdaktól. A kunokat összefogó Kunszövetséget hagyományörző munkája elismeréseként a Kazahok Világszövetsége is felvette tagjai sorába. Remélem, hogy kapcsolataink tovább szélesednek — hangsúlyozta a nagykövet, akit dr. Fazekas Sándor meghívott a jövő évi karcagi birkafejő fesztiválra.

Néprajzi írások a nagykunok földjéről

A hazánk alföldi tájain letelepítettés az évszázadok alatt „magyarrá lett” kunok egykori nyelve és kultúrája, illetve annak máig megőrzött emlékei a 18. század óta izgatják a tudósokat. Nincs hely felsorolni a nyelvészek, historikusok vitáit és következtetéseit, de ha megtehetnénk is, a végén újból kellene kezdeni a felsorolást. Mégpedig azzal, hogy az ifjú Györffy István, valamikor az 1900-as évek legelején a török nyelv tanulására bízta a nála pár évvel fiatalabb, gimnazista Németh Gyulát, mondván, a török népekből fakadtósok kultúráját, de történetét is ennek a nyelvnek az ismeretében lehet igazából felderíteni. Ez aztán Németh Gyula további pályáját tette sínre, de mondhatni iskolát teremtett. A Györffy képviselte néprajzi kutatásokhoz az idők során újabb tudós fők csatlakoztak. A múzeumalapító Joó András után Vargha László, Szűcs Sándor néprajzkutatók, az ásatásokat és embertani kutatásokat végző Bartucz Lajos, vagy az első, igazán szakszerű feltárást végző Méri István régész alapozták meg a későbbi tudósnemzedékek indulását. Ugyanez figyelhető meg a nyelvészet vonalán is. Németh Gyulát követve, a török nyelvet a történetírás számára, vagy pedig nyelvészeti, turkológiai kutatások folytatásához elsajátító iskola teremtődött a Kunságon. Györffy Lajos

(Túrkeve), Mándoky Kongur István (Karcag), Ágoston Gábor (Kunhegyes), Baski Imre (Kunszentmiklós) és Bartha Júlia nevét és munkáit említve itt meg. A karcagi illetőségű dr. Bartha Júlia a Györffy István Nagykun Múzeum munkatársaként kötelezte el magát az orientálistika és az etnográfia tudományival. A Damjanich Múzeum osztályvezetőjeként és egyetemi oktatóként is dolgozó kutató eddig nyolc kötetet és több tucat tanulmányt publikált, elsősorban a török népi kultúra, hagyományok témakörében, a Kunság népi kultúrájának keleti vonásairól pedig önálló monográ-

fiát adott közre. Legújabb könyvében, **Nagykunsági néprajzi tanulmányok** összefoglaló címen azokat az írásait gyűjtötte egybe, amelyek az elmúlt tíz esztendő során, ma már elérhetetlen könyvekben, évkönyvekben, folyóiratokban jelentek meg. A rajzok, fotók sokaságával illusztrált könyv tematikája - gyűjteményes munkákhoz „illőn” - szerteágazó, hiszen nyelvemlékekről, népviseletről, népi táplálkozásról, népi orvoslásról éppúgy olvashatunk, mint a temetkezési szokásokról. A múlt és a jelen összevetése is ez, hiszen a gyorsuló időben elhalványuló szokások felelevenítésének és megtartásának lehetőségeiről is szól. Akár ötletet meríthetünk belőle ahhoz, hogy a folklór vagy a lovashagyományok hogyan lopózhatnak vissza a mindennapokba, s hogyan lehetnek – méltóságukat megőrizve – például az idegenforgalom elkápráztatói, s örökségünk továbbadandó darabjai. Összegzés, számvetés is ez, amolyan „jóléso” könyv rólunk, amelyre (a szerző ajánlását idézve) szeretnénk felhívni a figyelmét „*az őrhelyüket el nem hagyó, mindig megújulni képes kunsági embereknek, de azoknak is, akiket az élet másfelé sodort, ám lelkükben sohasem távolodtak el a szülőföldtől*”.

Bartha Júlia: Nagykunsági néprajzi tanulmányok, Karcag 2007.

Vetélkedő a Szent Koronáról - Smuta Zsolt kunkapitány megnyitója

Kedves Tanárok, Diákok, Meghívott Vendégek!

A magam és a Szent Márton Lovas Egyesület mint rendezők és a támogatók nevében megbecsüléssel köszöntöm Önöket. Barátsággal, és tisztelettel hívtuk és vártuk e magasztos ünnepségre a Magyar Szent Korona hiteles másolatának a Jogar és Országalma koronázási jelvények Kunszentmártonba érkezésére, megtekintésére, s az ahhoz kapcsolódó rendezvényekre a Kiskun, Jász és a Nagykun települések képviselőit, diákjait.

Megtiszteltetés volt számomra, hogy 2006. június 10.-én Kunszentmárton civil szervezeteinek javaslatára a város képviselő testülete engem választott meg a Nagykunság kun településeinek hetedik Nagyunkapitányának. Esküm és vállalom szerint arra törekedtem az eltelt egy év alatt, hogy városunkat méltóképpen képviseljem a Kis-és Nagykunság, Jászág kun hagyományt felelevenítő, barátságot erősítő rendezvényein. Most Kunszentmártonba hívtuk az elmúlt évszázadokban oly sokszor egymásra utalt és egymást segítő kun és jász települések vezetőit, fiataljait. Fogadalmam szerint Kunszentmárton városi rangra emelésének 200. évfordulója

alkalmából tartott ünnepi rendezvények sorában vetélkedőt szerveztünk mára az iskolás fiataloknak a Magyar Szent Korona története, a magyar államiség fennmaradásában betöltött szerepe témakörben...

Kérem tekintsék meg a Szent Koronát és vegyenek részt a gyerekek vetélkedőjén.

Kun Hírmondó * a Kunszövetség hírlevele * Kiadja a Kunszövetség ügyvivői testülete* Felelős szerkesztő: Daróczi Erzsébet Szerkesztőbizottság: dr. Fazekas Sándor, dr. Baski Imre, dr. Magyar Gábor, Kovács Sándor, Fejes György, Horváth György,

Kun Csaba, dr. Mándoki István, †Sudár István

Szerkesztőség címe: 5300 Karcag, Városháza, Kossuth tér 1., tel.: (30) 903-7732,

web: www.kunszovetseg.hu, e-mail: kunszovetseg@t-online.hu